Posudek diplomové práce

Kryštof Míka:
Deminutiva a augmentativa v současné rumunštině a jejich stylistické využití
(Ústav románských studií FFUK, 2011)

Kryštof Míka si pro svou diplomovou práci zvolil zajímavé jazykovědné téma, jež dosud na pražské rumunistice nebylo zpracováno a ani v rumunské lingvistice nepatří k frekventovaným. Deminutiva a augmentativa jsou sice popsána v některých novějších rumunských gramatikách, avšak většinou jen z hlediska tvoření slov („formarea cuvintelor"), tzn. východiskem je seznam sufixů, k nimž jsou přiřazovány jejich nejčastější významy. Kromě toho existuje pouze několik studií, které se problematikou deminutiv a augmentativ zaobírají z více hledisek, včetně jejich stylistické platnosti.

Diplomant rozvrhl svou práci do dvou částí, jež na sebe logicky navazují a navzájem se doplňují. První část, teoretická, shrnuje poznatky o odvozovacích příponách v rumunštině a o jejich klasifikaci. Tímto kompilačním přehledem autor prokazuje, že se důkladně obeznámil s odbornou literaturou a dobře se v ní orientuje.

Druhá část, praktická, obsahuje vzorky ze tří jazykových stylů (lidová slovesnost, gastronomie, žurnalistika), v nichž se často vyskytují deminutiva, augmentativa a pejorativa. Těžištěm předkládané práce je právě tento samostatný výzkum, při němž autor zjišťoval expresivitu slov v souvislosti s kontextem a pokusil se o vlastní klasifikaci stylistických hodnot expresivních výrazů, zčásti vycházející ze studie Iriny Condrea z r. 2007, zčásti s ní polemizující. Kryštof Míka navrhuje takové dělení „pozorovaných (lépe: zkoumaných) výrazů", v němž se u deminutiv berou v úvahu menší rozměry předmětu či osoby (M), zvýraznění vlastnosti (Z), označení jako hezčí (H), familiární vztah (F) nebo nevýznamnost (N), zatímco u augmentativ rozlišuje kategorie podle větších rozměrů (V), expresivního zvýraznění vlastnosti (V) nebo příslušnosti ke kolektivu či skupině (K). Snaha o objektivní kritéria klasifikace je chvályhodná, avšak jak si autor sám dobře uvědomuje, „určení referenčních významů je také poměrně subjektivní, v některých případech by mohlo být předmětem debaty…" (s. 38). K tomu dodávám, že stylistická platnost některých zvolených výrazů (byť v jednom kontextu) se může různým vnímatelům jevit odlišně, např. *cofiță* může mít význam H, ale i M; *copiliță* – Z nebo H; *costişoară* – Z nebo H; *iconiță* – M nebo F; *locşor* – Z nebo M; *oiță* – Z nebo F; *pufuleț* – Z nebo M nebo H, apod. Tyto obtíže s přesným

tříděním ostatně svědčí o složitosti daného jazykového jevu. V každém případě výsledky, k nimž autor dospěl, jsou podnětné pro všechny další zájemce o tuto problematiku.

Pokud jde o jazykovou stránku, práce je napsána kultivovanou odbornou češtinou, jen místy narušenou stylistickými nebo pravopisnými prohřešky. K těm stylistickým patří občasné užití hovorového výrazu (např. „není zas tak běžné“, s. 46; „Staca a spol.“, s. 50) a několik jazykově neobratných formulací (např. „pokusím se je podle různých skupin zařadit do příslušných skupin“, s. 17; „recepty o vaření“, s. 35). Někdy je „nečeské“ vyjádření způsobeno doslovným překladem z rumunštiny (např. „k výročí 70 let akademika Iorgu Iordana“, s. 29). Lze doporučit častější střídání nadužívaného vztažného zájmena „který“ se zájmenem „jenž“ (viz např. s. 43, kde je zájmeno „který“ užito čtyřikrát za sebou). Nejčastější pravopisnou chybou je nedodržení pravidel větné interpunkce: čárkou/čárkami není oddělena vedlejší/vložená věta („Jazyková disciplína, která se zabývá vytvářením nových slov se nazývá slovotvorba…“, s. 19; „Jak ale uvidíme později v některých případech je tento význam potlačen…“, s. 26; „Knihy, které jsem zpracoval je nutno rozdělit…“, s. 35, aj.), dále chybí čárka před výrazy „a to“ (s. 37), „a ne“ (s. 43). K české odborné terminologii, která odpovídá současnému úzu, lze jen připomenout, že místo širšího pojmu „lidová tvorba“ (s. 35, 37, 43) by bylo vhodnější užít užšího termínu „lidová slovesnost“, a podobně místo „legendy“ (s. 35) termínu „pověsti“.

Pro rumunského zájemce je nejdůležitější částí práce resumé v rumunštině, naštěstí v tomto případě formulované jasně a gramaticky korektně. Upozorňuji jen na dvě opomenutí: za prvé, předcházení předmětu je třeba opakovat zájmenem („Procedeul pe care l-am ales voi descrie…“, s. 1 souhrnu), za druhé, v případě ženských autorek není vhodné skloňování pomocí „lui“, nýbrž pomocí genitivu vlastního jména („lucrarea lui F. Dimitrescu“, s. 1; „studiul lui I. Condrea“, s. 3).

Ještě jedna technická připomínka ke struktuře práce: na jejím začátku by měl být obsah, který umožňuje rychlou orientaci v textu, a všechny stránky by měly být číslované, tedy i tři souhrny, které se z neznámých důvodů octly před obsahem a úvodem.

Přes tyto drobné a víceméně formální připomínky jsem přesvědčena, že práce Kryštofa Míky plně odpovídá nárokům kladeným na absolventskou práci. Domnívám se, že tento první pohled na problematiku deminutiv a augmentativ by mohl pro autora znamenat východisko k dalšímu přínosnému výzkumu současné rumunštiny.

V Praze dne 16. 9. 2011

PhDr. Libuše Valentová, CSc.,
oponent